

Tips & råd kring inköp till riskgrupper under Covid -19

Följande tips och råd är till kretsar som redan har ett påbörjat arbete kring inköp av mat och andra varor till riskgrupp i isolering.

Övrigt material är främst riktat till de lokala föreningar som tar ett koordineringsansvar i sin kommun genom avsiktsförklaringen tillsammans med MSB, men kan med fördel även användas av de kretsar som redan arbetar med inköpsverksamhet.

Den 25 mars skrev Svenska Röda Korset tillsammans med fyra andra ideella organisationer och Svenska Kommuner och Regioner (SKR) en avsiktsförklaring med Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), i syfte att skapa ett erbjudande för kommuner att få ett organiserat stöd för att möta riskgrupper för Covid-19 med vardaglig hjälp att handla livsmedel och hygienartiklar.

Ett antal rödakorskretsar har innan denna överenskommelse startat verksamheter för inköp runt om i landet. Kretsar har identifierat ett samhällsbehov och på mycket kort varsel startat upp verksamhet för att minska utsattheten hos människor som annars riskerat hamna i kläm.

Behovsbedömning

Folkhälsomyndigheten rekommenderar att människor över 70 år samt övriga riskgrupper ska begränsa sina kontakter med andra så långt det är möjligt en tid framöver. Riskgrupper som isoleras står inför utmaningar när det gäller handla mat och andra basala behov. Det här innebär att rödakorskretsar kan få frågan från kommuner om stöd till riskgrupper som inte har hemtjänst eller närstående som sörjer för de behoven.

I vissa fall har kretsar startat egen verksamhet utan kommunens samverkan. Om kretsen startat verksamhet är det rekommenderat att ta kontakt med kommunen om sådan kontakt inte redan är etablerad.

Det här dokumentet innehåller tips och råd kring hur ni som krets kan hantera ett uppdrag kring inköp till riskgrupper.

Vid samarbete med kommunen

Svenska Röda Korset har en stödjande roll till svenska myndigheter på det humanitära området. Inom ramen för insatsen handlar det om att riskgrupper som inte har hemtjänst eller närstående som kan stötta med inköp ska få hjälp. Kommunen behöver dock vara behjälplig med att kartlägga och skapa enkla kontaktvägar för målgruppen. Det kan handla om att sätta upp ett telefonlinje/hemsida där behövande kan lämna matbeställningar och/eller skicka information till de som har behov av stödet.

Om kommunen hör av sig till kretsen med hänvisning till den avsiktsförklaring som finns, ber ni kommunen att höra av sig till Infoservice. Dessa typer av förfrågningar behöver samordnas nationellt tillsammans med företrädare från övriga organisationer.

Vill er krets ta ett samordnande ansvar, ett så kallat koordinerande lokalt ansvar, tar ni kontakt med den tjänsteperson inom enheten Lokal och Regional utveckling som er krets har kontakt med alternativt infoservice.

Inköp och leverans

Arbeta alltid utifrån att inköp och leverans ska vara en trygg process för den behövande och den frivilliga. Vi har tagit fram några tips och råd kring hur ni skapar trygghet och förutsägbarhet under uppdraget.

Riskgruppen i behov av inköpsstöd ska:

- Skriva en så varuspecifik inköpslista som möjligt för att undvika missförstånd.
- I förväg veta tidpunkt för leverans och namn på de frivilliga som levererar maten.
- Kunna ringa kretsen enkelt för att säkerställa att det är en frivillig från Röda Korset som levererar maten.
- På ett enkelt sätt veta hur hen ska betala för varorna (Se rubrik Betallösningar)
- Kunna se att du är Rödakorsare. Introducera dig som rödakorsfrivillig med namn. Bär alltid rödakorsväst. Information om hur de beställs hittar ni [här](#). Om er krets använder personkort som finns i föreningsbutiken, kan även de tas med för tydlighetens skull.

Frivilliga:

- Frivilliga går två och två, lämnar varorna utanför dörren, och ringer på. Tänk på att det är livsmedel och hygienartiklar för att klara sig, vi handlar ej på Systembolaget eller liknande.
- Ska följa frivilligpolicy och uppförandekoden.

Betallösningar

Den behövande ska aldrig utsättas för någon ekonomisk risk, likaväl ska kretsen i så stor utsträckning som möjligt undvika ekonomisk risk.

För att säkerställa detta arbetar vi utifrån följande förhållningssätt:

- Ingen frivillig ska hantera den behövandes kontanter eller bankkort.
- I största möjliga mån ska kommunen ansvara för att skapa en betallösning. Det grundar sig i att kommunen kan använda sig av befintliga betalningssystem som de har inom hemtjänsten. Kommunen kan i efterhand fakturera den enskilde behövande mot beställningslista och kvitto. *Om ni som krets får frågan om uppdraget från kommunen kan ni här ställa som motkrav att kommunen måste ansvara för betallösningen.*

Idag har flera kretsar redan startat matleverans till behövande och de har valt att själva ta fram en betallösning och därmed ta den ekonomiska risken. Om det inte går att få kommunen att ta fram en betallösning och kretsen själva väljer att ta den ekonomiska risken är det viktigt att tänka på:

- Betala maten med kretsens egna bankkort och spara kvittokopia.
- Alternativt skapa ett konto på lämplig matbutik där butiken fakturerar kretsen som sedan vidarefakturerar.
- Vid leverans hem till behövande: överlämna kvitto och information om hur den behövande återbetalar pengar till kretsen. Överlämna skriftlig information till den behövande där hen får skriva under och välja hur hen kommer betala (faktura/banköverföring/swish).

Medicinhjälp

För att medicinleverans ska ske på ett säkert sätt har Svenska Röda Korset ett samarbete med Apotek Hjärtat. Till hjälp har Apotek Hjärtat tagit fram rutiner och fullmakter som ska användas av frivilliga. Dessa dokument hittar du som bilaga 3-5 här . Dessa dokument finns också på alla Apotek Hjärtat runt om i landet. Om det är så att Apotek Hjärtat inte finns i er kommun fungerar även rutinerna på övriga apotek. För att säkerställa att det ska bli tryggt för den behövande är policyn att frivilliga som arbetar med medicinleverans ska lämna ett [utdrag från belastningsregistret](#) från polisen. Utdragskuvertet öppnas tillsammans med den lokala koordinatör.

Belastningsregistret får vara max ett år gammalt.

Det finns en liten smittorisk när personer lämnar över papper till varandra. För att minimera riskerna ska den frivilliga använda handsprit och den behövande tvätta händerna enligt följande rutin:

1. Håll avstånd, minst en meter från varandra.
2. Den frivilliga använder handsprit innan hen tar fram pappret (och förklarar: " Jag ska först tvätta händerna, sedan ger jag dig ett papper att skriva under och anteckna på".)
3. Den frivilliga lämnar över pappret till den behövande som tar med sig pappret till lämplig plats och fyller i de uppgifter som krävs. Dvs, de skriver under med sin namnteckning och anger vilka mediciner hen behöver. (Den frivilliga förklarar: "kan du tvätta händerna först och sedan fylla i/skriva under papperet".)
4. Den behövande tvättar händerna och fyller i/ signerar sen dokumentet.
5. Den frivilliga använder handsprit om hen vidrört några ytor sedan den senaste handtvätten.
6. Den frivilliga tar dokumentet till apoteket och hämtar ut medicinen.
7. Den frivillige återvänder till den behövandes hem och överlämnar medicinen.

Apotek Hjärtat har valt att sponsra Röda Korset med handsprit. Den lokala koordinatör i er kommun kontaktar Apotek Hjärtat lokalt för att bestämma hur och när handspriten kan hämtas ut. Sponsringen sker i mån av tillgång på apoteket.

Vad kan jag göra för att skydda mig själv och de jag kommer i kontakt med under mitt frivilligarbete?

1. Var inte frivillig när du är sjuk eller inte mår bra eller när du tar hand om någon som är sjuk eller inte mår bra.

2. **Tvätta händerna ofta; efter varje matleverans med tvål och vatten.** Om tvål inte finns, kan alkoholbaserad handgel användas för att tvätta bort bakterier. Undvik att röra dina ögon, näsa och mun med otvättade händer.

3. **Håll avståndet mellan dig själv och andra människor.**

Håll ett avstånd på minst en meter från personen du levererar mat till genom att sätta maten framför dörren innan du ringer på klockan och tar några steg tillbaka. Om personen inte kan bära maten in i sin bostad kan du be dem ta några steg tillbaka (för att kunna hålla avstånd på en meter) för att du ska komma in och lägga maten på deras köksbord. Ta inte i föremål i bostaden eller ut ur bostaden (ex. signerade dokument osv.) Tvätta händerna efter leveransen.

Frågor och svar

Behöver jag en mask för att skydda mig mot COVID-19?

Nej, det bästa du kan göra för att skydda dig från COVID-19 är att tvätta händerna väl och ofta och hålla avstånd från andra.

Masker rekommenderas endast för personer som direkt tar hand om en person som kan ha COVID-19 och därmed är i nära kontakt med dem. Det gäller även för personer smittade av COVID-19 som rekommenderas använda ansiktsmask för att inte överföra smitta på ytor eller andra personer.

Behöver jag bära handskar för att skydda mig mot COVID-19?

Nej, det bästa du kan göra för att skydda dig mot COVID-19 är att tvätta händerna väl och ofta och hålla avstånd från andra. Tvätta händerna efter varje besök, undvik att röra ögon, näsa och mun.